

Warszawa, 2014.09.29

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

ŻW orz/mj -070-13/2014 (3676)

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KAN C E L A R I A	
wpi. dnia	30. 09. 2014
L.dz.	2656..... L. zał. ....

Sygn. akt K 52/13

**Pan
Andrzej Rzepliński
Prezes
Trybunału Konstytucyjnego**

Szanowny Panie Prezesie

W odpowiedzi na pismo z dnia **11 września 2014 r.** dotyczące przekazania informacji w sprawie dopuszczalności oraz prawnej regulacji uboju zwierząt według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne w poszczególnych państwach Unii Europejskiej, które zostało przekazane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych przy piśmie znak DPUE.921.47.2014/2/JS z dnia 15 września 2014 r., w załączeniu przesyłam zestawienie informacji posiadanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w przedmiotowej sprawie (załącznik nr 1 i załącznik nr 2).

Ponadto, w odpowiedzi na pismo z dnia **12 września 2014 r.** dotyczące przedstawienia danych dotyczących skali stosowania uboju zwierząt według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne oraz produkcji mięsa pochodzącego z takiego uboju uprzejmie informuję, co następuje.

Nadzór nad zakładami ubojowymi prowadzącymi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o *Inspekcji Weterynaryjnej* (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o *produktach pochodzenia zwierzęcego* (Dz. U. z 2006 Nr 17, poz.127, z późn. zm.), sprawuje Inspekcja Weterynaryjna.

Ww. przepisy nie nakładają na Inspekcję Weterynaryjną obowiązku prowadzenia odrębnej ewidencji zakładów stosujących ubój zgodny z metodami wymaganymi przez obrzędy religijne (tzw. ubój rytualny). Jednocześnie, obowiązujące przepisy prawa nie nakładają na rzeźnie prowadzące taki ubój obowiązku gromadzenia danych dotyczących przeprowadzonych ubojów zgodnych z metodami wymaganymi przez obrzędy religijne. Jedynym źródłem informacji w tej sprawie mogą być dokumenty handlowe przechowywane w zakładach.

Na ich podstawie, na wniosek Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Główny Inspektorat Weterynarii przygotował stosowne informacje za rok 2011 i 2012. Informacje te były wykorzystane do przygotowania oceny skutków regulacji rządowego projektu ustawy *o zmianie ustawy o ochronie zwierząt* (druk nr 1370), który został odrzucony przez Sejm RP w trzecim czytaniu podczas głosowania w dniu 12 lipca 2013 r.

W związku z powyższym w załączeniu przesyłam dane za rok 2011 i 2012 (załącznik nr 3).

Odnosnie do wielkości produkcji oraz wielkości eksportu mięsa z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie dysponuje danymi i statystykami odnoszącymi się *stricto* do mięsa pochodzącego z ww. uboju. Skalę produkcji oraz eksport mięsa wołowego i drobiowego za okres pięciu lat przedstawiają poniższe tabele.

Produkcja w tys. ton

	2009	2010	2011	2012	2013
mięso drobiowe	1248	1374	1426	1582	1660
mięso wołowe	388	390	385	371	373

Źródło: IERiGŻ, Rynek mięsa, czerwiec 2014

Eksport w tys. ton

	2009	2010	2011	2012	2013
mięso drobiowe	341,0	487,7	529,7	639,1	699,5
mięso wołowe	295,0	323,1	312,8	315	323,1

Źródło: IERiGŻ, Rynek mięsa, czerwiec 2014

Jednocześnie pragnę poinformować, że związki branżowe zrzeszające producentów mięsa oszacowały, że w 2011 r. 30% wołowiny i 10% mięsa drobiowego wyeksportowanego

z Polski, pochodziło z uboju zwierząt przeprowadzonego zgodnie z metodami obrzędów religijnych i przeznaczone było głównie na rynki państw muzułmańskich.

Z poważaniem

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajk

Załącznik 3

Do wiadomości:

Minister Spraw Zagranicznych

Ubój według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne w wybranych krajach europejskich według danych otrzymanych z polskich ambasad znajdujących się w tych krajach. Dane z drugiej połowy 2012 r., zaktualizowane we wrześniu 2014 r. (wytluszczone).

Dania	Od 17 lutego 2014 r. obowiązuje przepis zezwalający na ubój rytualny jedynie po wcześniejszym ogłuszeniu zwierzęcia.
Bułgaria	Dozwolony.
Luksemburg	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Finlandia	Utrzymanie obowiązujących dotychczas procedur zezwalających na ubój rytualny zwierząt jedynie poprzez uśmiercanie i upuszczanie krwi zwierzęcia w tym samym momencie.
Niderlandy	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Austria	Zakaz uboju bez ogłuszenia, dla celów religijnych stosuje się ogłuszenie po wykonaniu cięcia.
Francja	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Łotwa	Dozwolony; nakaz ogłuszenia po wykonaniu cięcia.
Włochy	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Czechy	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Szwecja	Zwierzęta muszą być ogłuszone przed rozpoczęciem wykrwawiania, nie ma odstępstwa dla uboju rytualnego. Ubój koszerny nie jest dozwolony.

Węgry	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Wielka Brytania	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Grecja	Zwierzęta muszą być ogłuszone przed rozpoczęciem wykrwawiania, nie ma odstępstwa dla uboju rytualnego.
Hiszpania	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Litwa	Niedozwolony ubój bez ogłuszenia.*
Niemcy	Dozwolony; pod warunkiem uzyskania zgody właściwego organu.
Irlandia	Dozwolony.
Słowenia	Planowany zamiar wprowadzenia zakazu.
Estonia	Dozwolony; konieczne zezwolenie wydawane na wniosek; nakaz ogłuszania przed lub zaraz po wykonaniu cięcia.
Cypr	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Portugalia	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Słowacja	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Rumunia	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.
Belgia	Dozwolony zgodnie z odstępstwem przewidzianym w rozporządzeniu 1099/2009.

* zgodnie z informacjami prasowymi w dniu 23.09.2014 r. litewski Sejm przyjął ustawę dopuszczającą ubój zwierząt bez wcześniejszego ogłuszenia

Ubój według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne w wybranych krajach europejskich – zestawienie przekazane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych przy piśmie z dnia marca 2013 r. znak DPEUR.2231.1.2013/5

Kraj	Rozwiązania prawne	Czy kraj zezwala na eksport mięsa pochodzącego z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne?	Dane statystyczne dotyczące eksportu
Austria	O zezwolenie mogą się starać tylko zarejestrowane związki religijne. Zarówno grupy judaistyczne, jak i islamskie, posiadające taki status mogą przeprowadzać ubój religijny z ogłuszeniem po cięciu.	Mięso pozyskiwane z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne bez uprzedniego ogłuszenia nie jest eksportowane z Austrii.	Nie dotyczy.
Belgia	W Belgii na końcowym etapie znajdują się prace legislacyjne nad wprowadzeniem zakazu uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.	Prawo belgijskie nie formułuje żadnych zakazów w tym względzie.	Żadna baza danych nie obejmuje informacji dotyczących rynku mięsa z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.
Francja	Od 1 stycznia 2012 r. Francja, na bazie ustawodawstwa wspólnotowego, wprowadziła do legislacji krajowej rozporządzenie dotyczące obowiązku uzyskiwania specjalnych zezwoleń na ubój zwierząt według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne. Rozporządzenie to jest bardziej restrykcyjne, niż legislacja wspólnotowa w tej materii. Pozwolenia na ubój według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne wydaje Prefekt departamentu.	Z uwagi na znaczny wolumen eksportowy, stosuje się niewysokie cła, wynoszące od 0,02 do 0,05 centa na 1 kg.	Udział mięsa z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne w krajowym rynku ocenia się na 14%, ten segment rynku systematycznie rośnie, w tempie 15% rocznie. Francuski eksport mięsa pochodzącego z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne do krajów Afryki Północnej oraz na Bliski Wschód według szacunków Ministerstwa Rolnictwa Republiki Francji wynosi w przybliżeniu 200 000 t drobiu (kurczaki) rocznie.
Hiszpania	Ubojnie prowadzące ubój według szczególnych metod	W Hiszpanii nie ma ograniczeń eksportu mięsa	Nie są prowadzone odrębne statystyki. Wartość eksportu

	wymaganych przez obrzędy religijne bez ogłuszania muszą powiadomić władze, że taki ubój zostanie przeprowadzony na ich terenie.	pochodzącego z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.	mięsa (bez określenia sposobu uboju) do krajów islamskich wyniosła 13 896 138 euro od stycznia 2011 do listopada 2012 r.
Niderlandy	Ubój według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne jest dozwolony. Na obecnym etapie zmiany zasad uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne poddawane są weryfikacji i szczegółowym badaniom naukowym.	Nie ma zakazu eksportu mięsa pochodzącego z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.	Nie są prowadzone odrębne statystyki.
Niemcy	Ubój zwierząt bez wcześniejszego ogłuszania może być dokonywany pod warunkiem uzyskania zgody właściwego organu. Organ ten może udzielić zgody tylko wówczas, gdy ten rodzaj uboju czyni zadość wymogom wobec członków określonych wspólnot religijnych, którym obligatoryjne przepisy ich wspólnoty nakazują ubój według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne lub zakazują spożywania mięsa zwierząt z uboju konwencjonalnego.	Mięso pochodzące z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne nie może być eksportowane. Wynika to z § 4a ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt, zgodnie z którym zgoda na ubój bez wcześniejszego ogłuszania może być wydana dla członków określonej wspólnoty religijnej na obszarze obowiązywania ww. ustawy tj. w Niemczech.	Nie dotyczy.
Wielka Brytania	Ubój według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne jest dopuszczalny.	Nie ma zakazu eksportu mięsa pochodzącego z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.	Nie są prowadzone odrębne statystyki.
Włochy	Ubojnie prowadzące ubój według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne bez ogłuszania muszą powiadomić władze, że taki ubój zostanie przeprowadzony na ich terenie.	Włochy zezwalają na eksport mięsa pochodzącego z uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne.	Brak informacji.

Zakłady produkujące mięso drobiowe rytualnie z ogłuszaniem Rok 2011

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w 2011	
				normalny ubój	rytualny ubój z ogłuszaniem
				12 777 751	1 355 417
				17 572 939	1 333 000
				2 051 288	118 234
				0	14 789 368
				0	25 390 507
SUMA	5		1 991	32 401 978	42 986 526

Zakłady produkujące mięso drobiowe rytualnie bez ogłuszania Rok 2011

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w 2011	
				normalny ubój	rytualny ubój bez ogłuszania
				5 422 186	11 149
				15 857 789	9 500
				2 233 404	3 880 700
				4 675 955	267 739
				18 576 608	492 437
				12 777 751	132 563
				6 201 479	19 066
				78 247	46 579
SUMA	8		1 727	65 823 419	4 859 733

Zakłady produkujące mięso drobiowe rytualnie bez ogłuszania Rok 2012

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w I półroczu 2012	
				normalny ubój	rytualny ubój bez ogłuszania
				1 963 175	5 427
				8 792 299	11 700
				1 588 979	2 383 468
				1 591 913	851 391
				1 782 642	16 735
				1 463 288	5 022
				6 818 966	799
				6 300 000	500
				7 152 776	25 141
				0	12 750
SUMA	10		2238	37 454 038	3 312 933

Zakłady produkujące mięso drobiowe rytualnie z ogłuszaniem Rok 2012

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w I półroczu 2012	
				normalny ubój	rytualny ubój z ogłuszaniem
				8 074 550	1 440 885
				9 389 297	3 726 750
				2 051 288	47 295
				0	7 285 459
				0	12 930 976
SUMA	5		2 217	18 567 930	25 431 365

**Zakłady produkujące wołowinę rytualnie z ogłuszaniem
Rok 2011**

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w 2011	
				normalny ubój	rytualny ubój z ogłuszaniem
				14 349	3853
				38 497	2 515
				17 446	324
				8 044	67
				5 724	116
				8 640	1 056
				136	132
				19 606	3 597
				4 593	459

					14 124	2 622
					21 352	3 880
					38 796	5 883
					74 849	3 921
					21	170
					849	2 500
					13 817	590
					7 159	1 728
					6 132	2 693
					8 054	828
					33 252	10 075
					899	119
					8 874	5 157

				9 727	170
				19 093	6 652
				20 168	3 000
SUMA	25		4 285	391 201	62 107

Zakłady produkujące wołowinę rytualnie bez ogłuszania Rok 2011

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w 2011	
				normalny ubój	rytualny ubój bez ogłuszania
				32 147	10 445
				38 497	11 431
				2 477	2 286
				11 130	59
				13 200	14 634
				11 150	612
				8 892	16 675
				53 534	3 235
				13 989	2 119
				37 703	85 415

				0	1 249
				1 173	11 998
				6 592	2 204
				2 367	56
SUMA	14		3 760	232 851	162 418

Zakłady produkujące wołowinę rytualnie z ogluszaniem Rok 2012

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w I półroczu 2012	
				normalny ubój	rytualny ubój z ogłuszaniem
				6337	1335
				13 027	1 440
				4 717	262
				7 157	511
				12 236	2 991
				6 708	121
				11 448	529
				18 904	1 377
				41 943	1 452

				11 994	128
				3 702	373
				49	60
				17 937	8 584
				2 522	3 576
				4 788	1 447
				15 233	3 600
SUMA	16		3 140	178 702	27 786

Zakłady produkujące wołowinę rytualnie bez ogłuszania Rok 2012

Województwo	Nazwa zakładu	Weterynaryjny Numer Identyfikacyjny	Liczba zatrudnionych wszystkich pracowników	Liczba ubitych zwierząt w I półroczu 2012	
				normalny ubój	rytualny ubój bez ogłuszania
				21 095	4 774
				13027	1440
				843	2 086
				6 906	73
				4 901	5 146
				5 484	234
				808	15 367
				8 718	2 968
				7 297	43 348

				2 444	1 563
				1 024	67
SUMA	11		2 802	72 547	77 066